

CÂTEVA CONSIDERAȚII ÎN LEGĂTURĂ CU DISPOZIȚIILE INTRODUSE PRIN LEGEA NR. 228/2020 PENTRU MODIFICAREA ȘI COMPLETAREA UNOR ACTE NORMATIVE DIN DOMENIUL PENAL ÎN VEDEREA TRANSPUNERII UNOR DIRECTIVE ALE UNIUNII EUROPENE

Ionuț Daniel TĂNASE

Abstract

Justified by the COVID-19 pandemic, the regulation of the criminal procedure code was modified by introducing the notion of suspect in the trial phase of the criminal process. thereby infringing, by the legislature, the right to a fair trial, the right to liberty, independence and impartiality of the judiciary by introducing a notion specific to another procedural stage.

Keywords: *COVID-19, legislative, fair trial, the right to liberty.*

Reglementările supuse criticii din Legea nr. 228/2020 pentru modificarea și completarea unor acte normative din domeniul penal în vederea transpunerii unor directive ale Uniunii Europene¹, care ne intrigă și care ne-au motivat a scrie prezenta lucrare, se referă la dispozițiile art. II punctul 5, care modifică art. 367 C. pr. pen. prin introducerea a două alineate și modificarea unui alineat din cadrul aceleiași dispoziții: art. 367 C. pr. pen.

Prin urmare, dispozițiile supuse criticii sunt următoarele:

„La art. 367, după alineatul (1) se introduc două noi alineate, alineatele (1¹) și (1²), cu următorul cuprins:

(1¹) Instanța dispune suspendarea judecării numai dacă, luând în considerare toate circumstanțele cauzei, apreciază că *suspectul* (s.n.) sau inculpatul nu ar putea fi audiat la locul unde se află sau prin intermediul videoconferinței ori că audierea lui în acest mod ar aduce atingere drepturilor sale ori bunei desfășurări a judecării.

(1²) Dacă nu se dispune suspendarea judecării, audierea suspectului sau inculpatului la locul unde se află sau prin videoconferință nu poate avea loc decât în prezența avocatului.”

Nu trebuie salutat faptul că judecata se poate realiza prin videoconferință, prevederi cu privire la acest mod de audiere al persoanelor există de la intrarea în

---

¹ M. Of. nr. 1019 din 2 noiembrie 2020.

vigoare a Codului de procedură penală în 2014, iar evenimentul planetar al pandemiei de COVID 19 nu face sustenabilă aceasta reglementare.

Intrând în subiect, ceea ce ne-a motivat, dar mai ales intrigat este: de ce în faza de judecată, conform noii reglementări, există calitatea de suspect?

Codul de procedură penală prevede, în art. 33 alin. (1), că „subiecții procesuali principali sunt suspectul și persoana vătămată”; art. 72 prevede că „persoana cu privire la care, din datele și probele existente în cauză, rezultă bănuiala rezonabilă că a săvârșit o faptă prevăzută de legea penală se numește suspect”.

Necesitatea abordării subiectului ne îndrumă să scriem și despre calitatea de inculpat astfel cum este ea prevăzută în Cod, și anume „persoana împotriva căreia s-a pus în mișcare acțiunea penală devine parte în procesul penal și se numește inculpat”.

Nu este vorba de suspendarea judecării, ci de calitatea procesuală principală de *suspect*.

Din literatura de specialitate² știm că, odată cu punerea în mișcare a acțiunii penale împotriva persoanei banuite rezonabil, suspectate a fi săvârșit o infracțiune, calitatea de suspect se pierde. Asta înseamnă că încă din faza de urmărire penală nu se mai poate vorbi de calitatea de suspect, ci de inculpat, ulterior, vorbim, în faza de executare despre calitatea persoanei de a fi *condamnat* în cazul în care este găsită vinovată și este soluționată acțiunea penală, pornită de procuror.

Lucru pentru care: de ce există calitatea de suspect în faza de judecată?

Nu putem vorbi despre audierea anticipată în faza de urmărire penală realizată de judecătorul de drepturi și libertăți, chiar dacă acesta realizează aceeași procedură și același cadru procesual ca în faza de judecată, însă audierea anticipată se referă la situația specială în care un alt subiect procesual nu poate fi audiat pe întreg cursul procesului (urmărire penală, cameră preliminară, judecată) din cauze speciale ce depind de calitățile personale ale persoanei a cărei depoziție este importantă și astfel se constată că trebuie realizată o procedură care să anticipeze faza de judecată pentru a preîntâmpina pierderea unei depoziții.

Citind reglementarea care modifică Codul de procedură penală, observăm că și faza de urmărire penală este modificată în sensul asemănător, însă de ce a fost nevoie de o astfel de simetrie a reglementării, în faza urmăririi penale putând exista atât calitatea de suspect, cât și cea de inculpat?

În faza urmăririi penale putem vorbi legitim despre suspect, de altfel, prima măsură preventivă și singura care se dispune de față de suspect este *reținerea*, eminentamente destinată atât suspectului cât și inculpatului.

Poate instanța de judecată să intervină pentru a cerceta dacă suspectul poate deveni inculpat? O întrebare stupidă, formulată doar de dragul retoricii.

² Nicolae Volonciu, Andreea Simona Uzlău, Raluca Moroșanu, Victor Văduva, Daniel Atasiei, Cristinel Ghigheci, Corina Voicu, Georgiana Tudor, Teodor-Viorel Gheorghe Cătălin Mihai Chirița *Noul Cod de procedură penală. Comentat*, Ed. Hamangiu, București, 2015, pp. 103-104, 204 și urm.

Observăm că modificarea adusă prin Legea nr. 228/2020 la punctul 4 din art. II și introducerea la art. 312 alin. (1[^]1) precizează că „procurorul dispune suspendarea urmăririi penale numai dacă, luând în considerare toate circumstanțele cauzei, apreciază că suspectul sau inculpatul nu ar putea fi audiat la locul unde se află sau prin intermediul videoconferinței ori că audierea lui în acest mod ar aduce atingere drepturilor sale ori buneii desfășurări a urmăririi penale”.

Dispoziția este relevantă în privința suspectului, și asta pentru că suspectul este subiect principal în faza de urmărire penală până să se pună în mișcare împotriva sa acțiunea penală pentru declanșarea urmăririi penale împotriva celui caruia procurorul și-a format convingerea și există probe că persoana suspectată este cea care a săvârși infracțiunea, prin punerea în mișcare a acțiunii penale devenind, astfel, inculpat.

Se poate aplica aceeași definiție suspectului și în faza de judecată?

Considerăm că se contrazice știința dreptului procesual penal și ordinea de drept procesual penală, ordine care-i mult mai laxă și comportă un important caracter public.

Pe lângă acest derapaj, să nu mai vorbim de reglementarea funcțiilor judiciare în cadrul procesului penal, care nu arată și nu concordă deloc cu o ordine procesuală bine organizată.

Subliniem că trebuie să se vorbească despre funcțiile: *funcția de acuzare, funcția de judecată, funcția de apărare și funcția de executare* în procesul penal(!), nicidecum de stabilirea rolului organelor judiciare prin funcție sau în funcție de activitatea acestor organe.

Prin urmare, reglementarea ni se pare cât se poate de intrigantă, mai ales că încalcă ordinea în care calitățile procesuale dobândite în cursul procesului penal sunt încălcate (astfel, înțelegem că există suspect, pentru cel banuit/suspectat că a realizat o faptă prevzută de legea penală până în momentul punerii în mișcare a acțiunii penale, după punerea în mișcare a acțiunii penale împotriva suspectului aceste devine inculpat până când instanța de judecată stabilește dincolo de orice îndoială/dubiu rezonabil că persoana trimisă în judecată este vinovată de comiterea infracțiunii; după această etapă a judecății, urmează cea a executării pedepsei, unde persoana găsită vinovată devinde *condamnat*, unde execută pedeapsa stabilită de instanță).

Pentru dubiul pe care ni l-a animat reglementarea Legii nr. 228/2020, facem trimitere la art. 33 alin. (1) din Partea Generală, Titlul III, Capitolul 1, „subiecții procesuali principali sunt *suspectul și persoana vătămată*”, aceasta este reglementarea de principiu, faptul că suspectul nu se regăsea explicit în faza de judecată nu înseamnă că nu există, ci, dimpotrivă, există și cea de suspect, însă absorbită în calitatea de inculpat care devine mai apăsătoare din punct de vedere al drepturilor și obligațiilor inculpatului pe întreg parcurs procesual. De altfel, instanța de judecată nu trebuie să ia totul astfel cum îi este formulat de acuzare, respectând

contradictorialitatea din procesul penal și dreptul la apărare al persoanei acuzate într-o procedură penală desfășurată împotriva sa, instanța de judecată vine să aplice mai apăsat și mai critic legea decât procurorul în faza de urmărire penală, și asta deoarece instanța în imparțialitatea sa, împreună cu independența vin să ofere sustenabilitate condamnării inculpatului, care este și suspect. Este suspect deoarece, conform dreptului la un proces echitabil, conform interdicției de antepunțare și de eliminare a prejudecăților, poate pronunța, pe lângă condamnare, și *renunțarea la aplicarea pedepsei, amânarea aplicării pedepsei, achitarea sau încetarea procesului penal*, conform art. 396 C. pr. pen., hotărând asupra învinuirii aduse inculpatului.

Revenind, de ce era nevoie ca în cadrul fazei de judecată, în momentul constatării situației de fapt prevăzute la art. 367 alin. (1), „când se constată pe bază de expertize medico-legale că inculpatul suferă de o boală gravă, care îl împiedică să participe la judecată, instanța dispune, prin încheiere, suspendarea judecării până când starea sănătății inculpatului va permite acestuia participarea la judecată”, prin reglementarea de procedibilitate trebuia introdusă și calitatea de suspect?

Pentru interpretare literară, în modificarea adusă se vorbește de *suspect sau inculpat*.

Raportat la alin. (1) din art. 367, noțiunea de suspect din alineatul (1¹) introdusă prin noua reglementare nu spune de „suspect de boală gravă”, ci doar de suspect, lucru care denotă arbitrarie în aplicarea legii, cât și în identificarea și aplicarea noțiunii de suspect în faza de judecată, capabilă de a aduce atingere dreptului la libertate al persoanei suspecte.

În cazul acesta, fiind vorba de materia penală, nu putem face analogie și nici nu putem suplini în modul acesta voința legiuitorului, deoarece se poate aplica foarte ușor principiul *ubi lex noc distinguere, nec nos distinguere debemus*, ținând cont de materia procedurii penale și de raportul juridic de valorificat prin normele procesual penale, luând în considerare disciplina care trebuie impusă autorităților în materie penală, nu vad să se poată interpreta noțiunea de suspect luată în considerare împreună cu cea de boală gravă decât prin darea unui recurs în interesul legii sau prin controlul de constituționalitate ori, de preferat, prin abrogarea noțiunii de suspect din reglementarea art. 367 alin. (1¹) C. pr. pen.

Mai mult decât atât, titlul Legii nr. 228/2020 este „pentru modificarea și completarea unor acte normative din domeniul penal în vederea transunerii unor directive ale Uniunii Europene”, nu există preambul și nici numărul directivelor pe care legislativul le-a avut în vedere când a realizat modificările în materie penală.

Pentru că reglementarea vine pe fondul pandemiei de COVID-19, existând în spațiul public măsuri cu privire la carantinarea celor suspecți de COVID-19, dacă o astfel de reglementare este impusă pentru o astfel de suspiciune... reglementarea reprezintă o gravă atingere persoanelor la dreptul la libertate, punând astfel pe

umerii organului care pronunță *ultima ratio* a dreptului să se pronunțe pe suspac-tarea unei persoane de „o boală gravă” ... iar aici ne exprimăm teama față de arbi-trariu, față de aducerea atingere imparțialității, independenței autorității judecătorești și față de pronunțarea pe o stare procesuală generată de „o boală gravă” pe care o are persoana suspectă.

Considerăm că reglementarea calității de suspect în faza de judecată aduce atingere dreptului la un proces echitabil, aduce atingere intimei convingeri a jude-cătorului cu privire la formarea vinovăției asupra persoanei trimise în judecată, se încalcă imparțialitatea instanței și obligația de a asigura formalismul imparțialității, iar o astfel de reglementare este mai mult decât pretabilă în sistemul de drept penal românesc, chiar dacă reglementarea este pusă „tocmai” la „suspendarea judecătii”.